

Voorstel

Gemeenteraad

Datum: 29 september 2020
Zaak: 2020-035161
Portefeuillehouder: Adriaan Hoogendoorn

Opsteller: Frank Wiertz / Rob Tutert
Contactgegevens: frank.wiertz@midden-groningen.nl
Stukken ter inzage: verschillende

Onderwerp: Raadsvoorstel Indiening Lokaal Programmaplan NPG Midden-Groningen

1. Voorstel

- Kennisnemen van het concept lokaal Programmaplan “Hart voor Midden-Groningen”
- Instemmen met het voorleggen van dit concept Programmaplan aan het bestuur NPG.

2. Inleiding

Het Rijk, de provincie Groningen en de gemeenten in het aardbevingsgebied, waaronder Midden-Groningen, hebben een bestuursovereenkomst gesloten over het Nationaal Programma Groningen (NPG). Het NPG wil de regio een structureel beter perspectief bieden: Groningen moet met behoud van eigen identiteit een toekomstbestendig en leefbaar gebied zijn, waar mensen graag wonen, werken en recreëren. Daarnaast moet het programma bijdragen aan een aantal belangrijke transitieën waar ons land voor staat.

Het Rijk heeft voor het meerjarig NPG een startkapitaal van 1,15 miljard beschikbaar gesteld. Een substantieel deel daarvan is beschikbaar komen voor de betreffende gemeenten. Voor de besteding van deze gelden dient elke gemeente een lokaal Programmaplan op te stellen, met betrokkenheid vanuit de samenleving. Uw raad stelt het lokale Programmaplan vast, nadat het NPG-bestuur over het ingediende Programmaplan positief besloten heeft na daartoe geadviseerd te zijn door de onafhankelijke beoordelingscommissie.

Naast de vijf gemeenten (waarbij gemakshalve op het ontstaan van Eemsdelta per 1-1-2021 wordt vooruitgelopen) die lokale programma's opstellen draagt de provincie zorg voor het thematisch programma. Tenslotte loopt het proces van Toukomst. Ruim 900 ideeën zijn aangeleverd en na clustering heeft dat geleid tot 59 potentiële projecten. Uiteindelijk zullen 10 daarvan verwezenlijkt worden.

Nadat de plannen bij de provincie, de gemeenten en van Toukomst zijn vastgesteld zal in de uitvoering onderlinge afstemming en samenwerking worden gerealiseerd. De voorbereidingen daarvoor zijn al gestart.

3. Publiekssamenvatting

De Gemeente Midden-Groningen stelt als een van de betrokken gemeenten een lokaal Programmaplan op, dat aan structureel perspectief bijdraagt aan de samenleving. College en raads werkgroep hebben ervoor gekozen om eerst te starten met het opstellen van een lokaal strategisch kader. De gemeenteraad heeft eind 2019 ingestemd met dat strategisch kader: “Hart voor Midden-Groningen”. Deze stap heeft gezorgd voor een gedragen besluit over ambitie en doelen die voor de gemeente Midden-Groningen als geheel relevant en specifiek zijn. Het nu aan de orde zijnde Programmaplan is een samenhangende uitwerking van eerdergenoemd strategisch kader en geeft ook inzicht welke projecten bij het NPG zouden kunnen worden ingediend.

Het Strategisch Kader “Hart voor Midden-Groningen” had als bouwstenen het NPG-programmakader dat door de Raden en Staten voor de hele regio is opgesteld, de recent vastgestelde beleidsuitgangspunten van Midden-Groningen (daarmee profiterend van het zijn van een jonge gemeente), de verschillende stukken en uitgangspunten vanuit de raads werkgroep en de suggesties die wij vanuit de samenleving aangereikt hebben gekregen.

Bij de totstandkoming van het nu voorliggende Programmaplan voor Midden-Groningen is het strategisch kader als inspiratiebron van grote waarde geweest.

4. Bevoegdheid van de raad

Op basis van het vastgestelde Strategisch Kader wordt een Programmaplan opgesteld. Het college dient dat Programmaplan en bijbehorende eerste projecten in bij het bureau van het NPG. Die zenden een en ander door naar de onafhankelijke beoordelingscommissie. Vervolgens gaan de voorstellen naar het Dagelijks Bestuur van het NPG. Dat DB conformeert zich in principe aan de adviezen van de commissie. Van het advies van de beoordelingscommissie kan worden afgeweken maar dan wordt een en ander qua besluitvorming aan het Algemeen Bestuur voorgelegd. Een positief advies van de commissie is daarom nodig om het bestuur in te laten stemmen met het Programmaplan van Midden-Groningen. Na die instemming gaan de stukken naar uw raad om aldaar vastgesteld te worden. Dat is de formele procedure.

Instemming van het NPG-bestuur betekent dat wij financiële middelen krijgen om de ingediende projecten te kunnen realiseren. Hij lijkt ons voor de hand te liggen om vervolgens vanwege het budgetrecht van uw raad - wanneer een project definitief is - daarover met een apart voorstel naar uw raad toe te komen.

Wij hebben om, ondanks alle Coronavertragingen, toch nog enige snelheid te maken, in overleg met de raads werkgroep, gekozen voor een paralleltraject:

- a. In september aanbieden concept programmaplan voor interne besluitvorming: college en raad: dit besluit betreft de instemming van de raad om het concept programmaplan en de aan te vragen projecten voor te leggen aan het bestuur NPG;
 - b. Na de collegebehandeling aanbieden van het concept programmaplan en de aan te vragen projecten aan het NPG-bureau voor de beoordeling en toetsing door de beoordelingscommissie, onder voorbehoud van instemming door de raad;
- Aansluitend, eind 2020/begin 2021: behandeling in de raad van reactie bestuur NPG en besluitvorming over de vaststelling van het lokaal programmaplan en uit te voeren projecten in 2021.

- NB: de in te dienen projecten als logisch vervolg op dit Programmaplan zijn in een aparte raadsvoordracht ondergebracht.

5. Beoogd effect

- Bijdrage aan het bevorderen van een structureel perspectief voor de gemeente Midden-Groningen, gebaseerd op het NPG-programmakader en het Strategisch Kader “Hart voor Midden-Groningen”;
- Verantwoorden van de te maken keuzes voor de besteding van de NPG gelden;
- Bevorderen van een zo groot mogelijke integraliteit en het voorkomen van al te veel versnippering.

6. Historische context

Op 5 oktober 2018 is het startdocument Nationaal Programma Groningen (NPG) bestuurlijk onderschreven. Vervolgens is de uitwerking daarvan ter hand genomen door de toenmalige kwartiermakers NPG in samenspraak met heel veel anderen.

Op 8 februari 2019 hebben wij u geïnformeerd over de wijziging in het proces ten aanzien het tot stand komen van het Nationaal Programma Groningen. Met u constateerden wij dat in het proces te beperkt ruimte bestond om volledig recht te kunnen doen aan de inbreng van alle betrokkenen. We zijn met elkaar tegemoetgekomen aan de wens om meer tijd te nemen voor het formuleren van de gezamenlijke inhoud en doelen van het programma. Tegelijkertijd hebben wij de noodzaak erkend om daar waar kan en moet te starten met concrete plannen die zouden kunnen starten en waar we kansen missen als we dat niet doen. Iedere gemeente kreeg daarvoor € 15 miljoen aan trekkingsrechten (vooruitlopend op de definitieve verdeling van de NPG-gelden). Op 19 februari 2019 hebben wij u aangegeven welke projecten wij vanuit Midden-Groningen hebben ingediend. Dat waren er aanvankelijk welbewust maar 3 en daar is later een vierde bijgekomen. Daarmee hebben wij toen ca 5 miljoen van de ons inmiddels ter beschikking gestelde trekkingsrechten gespendeerd.

Begin maart 2019 heeft uw raad zich gebogen over de concept-Bestuursovereenkomst en heeft u kennisgenomen van het document “Een programma dat groeit”. Na de instemming van de verschillende raden en staten is verder vormgegeven aan de organisatie van het Nationaal Programma. Daarbij is het van groot belang geweest dat uw raad uit haar midden een werkgroep heeft ingesteld die zich met het NPG is bezig gaan houden, eerst, rondom het programmakader, met de inhoud en later met het proces.

Nog voor de zomer van 2019 hebben de raden en staten zich gebogen over de realisatie van een programmakader. Dat proces is na de zomer afgerond. Op 8 november 2019 heeft u ingestemd met dat programmakader.

In het najaar 2019 heeft het bestuur van het NPG zich gebogen over de financiële opbouw van het NPG, over de toedeling van de middelen over het thematische programma (waar de provincie voor verantwoordelijk is), de vijf lokale programma's en het Toukomst-proces. De uitkomsten zijn u op 19 december voorgelegd, gelijktijdig met ons eigen Strategisch Kader “Hart voor Midden-Groningen”. Voor haar lokale programma kreeg Midden-Groningen in eerste instantie 47,5 miljoen ter beschikking. Dat bedrag kan met een gelijk bedrag verdubbeld worden, maar dat vergt eerst een evaluatie. Met de helft van de tweede 47,5 miljoen mag Midden-Groningen rekening houden (dit vanuit het oogpunt van continuïteit en verplichtingen aangaan), het restant is formeel nog niet toegewezen.

Vorenstaande is de basis geweest om te komen tot het lokale programma zoals u dat nu wordt

aangeboden. In mei 2019 heeft u ingestemd met de indiening van het project “opstellen lokaal programma NPG Midden-Groningen”. Die aanvraag voorzag in de vaststelling door uw raad van het strategisch kader in het najaar van 2019 en van het lokale Programmaplan op uiterlijk 1 mei 2020.

Uiteindelijk hebben we de beoogde planning moeten loslaten. Dat heeft te maken met een tweetal hoofdoorzaken. Er werd later dan gepland helderheid verschaft over de financiële toedeling (van groot belang bij het maken van een Programmaplan en wij allen hebben helaas - nu nog steeds - te maken met de Coronaproblematiek.

Dat heeft geleid tot een aangepaste planning die besproken is met de raads werkgroep. Conform die planning wordt u nu een en ander aangeboden.

7. Argumenten

Wil Midden-Groningen een beroep doen op de gelden van het Nationaal Programma Groningen dan zal een Programmaplan moeten worden ingediend dat door het bestuur van het NPG moet worden goedgekeurd. Op basis van dat integrale Programmaplan kunnen samenhangende projecten worden ingediend die ieder op hun beurt ook weer goedgekeurd moeten worden, alvorens de gemeente de gevraagde gelden toegewezen krijgt en met het project aan de slag kan.

Het Programmaplan is daarom een samenhangend geheel van projecten aansluitend op de ambities en doelen uit het Strategisch kader. Er is uiteraard ruimte voor evaluatie, aanpassingen en nieuwe ideeën die in de logica van het Programmaplan passen; het is niet de bedoeling het Programmaplan jaarlijks fundamenteel aan te passen. Op basis van het Programmaplan moet vervolgens voor ieder project eerst een projectsheet¹ of -sjabloon worden ingediend bij het NPG-bureau. Dan staan de grote lijnen (geld, inzet, resultaten, aanpak, partners etc.) van zo'n plan beschreven en kan NPG-geld worden aangevraagd.

Het Programmaplan volgt de kaders zoals die voorlagen: het totale NPG-programmakader, het eigen strategisch kader met daarbinnen ook aandacht voor het voorwerk van de raads werkgroep.

Het Programmaplan richt zich op de specifieke problemen en kansen van Midden-Groningen. Daarbij is steeds gekeken of een plus, een structurele verbetering te bereiken is.

Daarnaast biedt het Programmaplan volop ruimte voor samenwerking met de andere lokale programma's, wanneer we in de fase van uitvoering komen. Zowel wat betreft de andere lokale programma's, het thematische als wat betreft de uitkomsten van Toukomst. Op een aantal gebieden zijn die samenwerking inmiddels heel concreet.

Het Programmaplan sluit ook goed aan bij hetgeen Midden-Groningen graag zou willen in het kader van de regiodeal Zuidoost Groningen en het kan onze inzet in het kader van de verstedelijkingsopgave in het verband van de Regio Groningen Assen ook versterken.

NB. Ten opzichte van het conceptprogramma dat u aangereikt is vanuit de programmaorganisatie hebben wij twee onderdelen niet overgenomen. De eerste is “Samen experimenteren, creëren en innovaties” (punt 2, paragraaf 4.5 van de versie die u toen is toegestuurd). Het motief hiervoor is dat wij van mening zijn dat hier een eerste verantwoordelijkheid ligt voor het bedrijfsleven. De tweede is “Inzet op kansrijke ondernemingen en innovaties” (punt 10, zelfde paragraaf). Dit is

¹ Een door het NPG-bureau vastgesteld format voor het indienen van een aanvraag van een NPG-budget voor een project

ingegeven door de gedachte dat er in onze provincie en regio al voldoende fondsen zijn waar het bedrijfsleven een beroep op kan doen.

8. Kanttekeningen en risico's

In het verlengde van de laatste alinea van de vorige paragraaf: Het Programmaplan laat een meer dan stevige ambitie zien voor een periode van ten minste 10 jaar. Via de ons toegewezen subsidiemogelijkheden van het NPG kan een substantieel deel van die ambitie ook verwezenlijkt worden. Niet alles kan. Dat betekent echter niet dat we het aantal te realiseren projecten willen terugbrengen met als effect dat we daardoor maar een deel van het Programmaplan realiseren. Integendeel, wat ons betreft hebben we een inspanningsverplichting om stevig op zoek naar aanvullende financiering om wel het hele Programmaplan te kunnen uitvoeren.

Vorenstaande wil niet zeggen dat het uitvoeren van de nu genoemde projecten een Wet van Meden en Perzen is. Integendeel, het programmaplan is bedoeld voor een periode van 10 jaar, dat vereist dat het ook een levend document (met evaluaties en monitoring) waar op basis van nieuwe inzichten projecten aan kunnen worden toegevoegd maar ook zouden kunnen afvallen. Het moge duidelijk zijn dat bij dit soort afwegingen uw Raad nauw betrokken zal zijn.

Het opstellen van een Programmaplan kent als zodanig geen risico's. Echter, eenmaal ingediend zal de beoordelingscommissie het NPG-bestuur adviseren over het ingediende Programmaplan. Het NPG-bestuur zal zich daar in principe aan conformeren, zoals eerder aangegeven. Het kan dus betekenen dat de beoordelingscommissie ons nog een aantal punten ter overdenking teruggeeft. Mocht dat het geval zijn en is een korte klap mogelijk dan zal de besluitvorming in het NPG-bestuur (DB) van december nog steeds haalbaar zijn. Is het fundamenteler dan zal dat wellicht vertraagd worden en lijkt het logisch dat ook uw Raad daarover geïnformeerd zal worden.

De beschikbaar te stellen budgetten vanuit het NPG zijn inclusief BTW. Een deel hiervan is compensabel. Op voorhand is dat niet precies te bepalen omdat dit afhankelijk is van de inhoud van de projecten en de uitvoering daarvan.

9. Financiële paragraaf

Het indienen van het programmaplan heeft geen financiële consequenties. Ervan uitgaande dat het programma goed bij het NPG ontvangen wordt (waaraan de nodige ambtelijke contacten aan vooraf zijn gegaan) is het mogelijk om binnen de projectkosten te blijven.

Wat betreft het budgetrecht van de raad aangaande de individuele projecten verwijzen wij u graag naar het gestelde onder punt 4.

10. Communicatie

Het college is naar buiten getreden met hetgeen uw raad wordt voorgesteld. De communicatie na het raadsbesluit zal tamelijk summier zijn. Het ligt voor de hand om de besluitvorming van het NPG-bestuur af te wachten. Dan immers kunnen we echte zekerheid bieden.

11. Draagvlak en vervolgtraject (afstemming, tijdpad)

Kortheidshalve wordt verwezen naar Bijlage 4 van het hoofddocument. Dat gaat specifiek in op communicatie en participatie in de afgelopen periode.

Hoofdstuk 11 gaat in op het Vervolgproces en hoe we ons bij de uitvoering de participatie voorstellen. Zowel voor de vastgestelde projecten als voor de nieuw te ontwikkelen en aan te vragen projecten blijft aan de orde dat participatie met groepen uit de samenleving essentieel is. De maatregelen in het kader van corona hebben effect gehad op het participatieproces in de afgelopen periode. We kunnen nog niet overzien hoe lang deze effecten nog merkbaar zullen zijn. De basis voor het vervolg is:

- Alle in uitvoering te nemen projecten worden in samenspraak met direct belanghebbenden opgezet en uitgevoerd
- Eventuele nieuw aan te vragen projecten in het kader van het nationaal programma worden in samenspraak met direct belanghebbenden gedefinieerd.
- Natuurlijk zal ook uw raad bij voorgaande punten betrokken worden.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Midden-Groningen,

A. Hoogendoorn
Burgemeester

H.J.W. Mulder
Secretaris

Bijlage:

- 1 Hart voor Midden-Groningen; Lokaal Programmaplan voor het Nationaal Programma Groningen
- 2 Beantwoording vragen en opmerkingen vanuit de gemeenteraad naar aanleiding van het conceptstuk Lokaal Programmaplan
- 3 Overzichten reeds verkregen subsidies, binnengekomen suggesties voor projecten en vragen